

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการบริหารนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาเป็นประการแรกคือการวางรากฐานของการศึกษาให้แก่เยาวชน เพราะการศึกษาเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่การมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และการจัดการศึกษาให้ดำเนินไปควบคู่กันนั้น นอกจากจะต้องมีการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และความต้องการของประเทศแล้ว การดำเนินการเรียนการสอนภายในโรงเรียน บทบาทของครูก็นับเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงด้วย เพราะโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญที่จะสร้างนักเรียนให้มีประสิทธิภาพรอบด้าน และให้มีความเจริญองงามทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม

เมื่อมองคุณภาพการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน จะเห็นว่าเยาวชนไทยได้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เยาวชนไทยทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต่างได้ให้ความสนใจในการปกครองและการบริหารประเทศเพิ่มมากขึ้น เริ่มรู้จักตระหนักถึงหน้าที่และความสำคัญของตนที่มีต่อประเทศ มีความตื่นตัวในการศึกษา มีการเรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานทางการศึกษา และแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ต่อการบริหารการศึกษาของคณะผู้บริหารอยู่เนือง ๆ ซึ่งบางครั้งก็ได้มีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมบางอย่างที่นำความหนักใจและสร้างปัญหาให้แก่ผู้บริหารประเทศเป็นอย่างมาก การมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพของเยาวชน จะทำให้สามารถสนองตามความต้องการของเด็กได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้บุคลิกภาพยังเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนภายใน

ในโรงเรียนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว แอดเลอร์ และซัลลิวน¹ (Adler and Sullivan) ก็ได้เห็นว่า การศึกษาเรื่องบุคลิกภาพจะช่วยให้เข้าใจและสามารถคาดคะเนพฤติกรรมในอนาคตของบุคคลได้ บุคลิกภาพในวัยเด็กมีผลต่อเนื่องไปสู่บุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่ และวัยเด็กถือเป็นวัยที่สำคัญ เป็นวัยที่มีปัญหาและเป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต

โดยที่สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีความแตกต่างกัน ความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของประชาชนก็แตกต่างกัน ดังนั้นบุคลิกภาพของเยาวชนในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาคก็อาจมีความแตกต่างกันด้วย จังหวัดพระนครซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงและจังหวัดชลบุรีก็เป็นจังหวัดใกล้เคียงที่สุด ถือเป็นศูนย์กลางของการศึกษาและความเจริญในก้นทาง ๆ ของประเทศไทย เยาวชนในส่วนภูมิภาคจึงมุ่งหน้าที่จะเข้ามาศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก และอาจประสบกับปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในส่วนกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสังคมในจังหวัดพระนครและชลบุรี ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของเยาวชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจะช่วยให้เข้าใจถึงความต่างและความเหมือนกันของบุคลิกภาพกันต่าง ๆ ในสองแห่งนี้ ซึ่งความเข้าใจนี้จะ เป็นประโยชน์แก่ครูและผู้บริหารในอันที่จะใช้ เป็นแนวทางในการแนะนำ การสร้างบุคลิกภาพและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในส่วนกลางแก่เด็กที่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้ามาศึกษาต่อในส่วนกลาง นอกจากนี้การวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ก็จะทำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสองอย่างนี้ว่า เป็นไปในแง่ใด บุคลิกภาพด้านใดที่ส่งเสริมความสำเร็จทางการเรียน ด้านใดที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเรียน ผลการวิจัยที่ใดจะเป็นประโยชน์แก่ทางโรงเรียนในการที่จะนำไปใช้ เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา เกี่ยวกับบุคลิกภาพของเด็กที่ประสบปัญหาในการเรียน และเสริมสร้างบุคลิกภาพด้านที่จะนำไปสู่ความสำเร็จทางการเรียน นอกจากนี้ก็อาจใช้เป็นหลักประกอบการพิจารณา

¹ Calvin S. Hall and Gardner Linzey, Theories of Personality (New York: John Wiley and Sons, Inc., 1967), pp.116-127,134-135.

แนวทางการเลือกแขนงวิชาเรียนและการเลือกอาชีพให้เข้ากับลักษณะบุคลิกภาพของ เด็ก เป็นรายบุคคลได้อีกด้วย ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการศึกษาเรื่องบุคลิกภาพและผลสัมฤทธิ์ของเยาวชน จะให้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง จึงได้เลือกเรื่อง "ลักษณะบุคลิกภาพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค" เป็นหัวข้อของการวิจัยนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาใน ส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค กับ เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ดังกล่าวด้วย

สมมุติฐานของการวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยมีความเชื่อว่าความแตกต่างของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในส่วน กลางและส่วนภูมิภาค มีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน และบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานดังต่อไปนี้

1. นักเรียนแผนกวิทย์ในส่วนกลางและนักเรียนแผนกวิทย์ในส่วนภูมิภาค มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน
2. นักเรียนแผนกศิลป์ในส่วนกลางและนักเรียนแผนกศิลป์ในส่วนภูมิภาค มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน
3. นักเรียนแผนกทั่วไปในส่วนกลางและนักเรียนแผนกทั่วไปในส่วนภูมิภาค มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน
4. นักเรียนชายในส่วนกลางและนักเรียนชายในส่วนภูมิภาคมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน
5. นักเรียนหญิงในส่วนกลางและนักเรียนหญิงในส่วนภูมิภาคมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน

6. นักเรียนชายหญิงใน ส่วนกลางและนักเรียนชายหญิงใน ส่วนภูมิภาคมี บุคลิกภาพแตกต่างกัน

7. มีความสัมพันธ์กัน ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์สำหรับนักเรียนทั้งใน ส่วนกลางและใน ส่วนภูมิภาค

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนกวิทย์ แขนกศิลป์ และแผนกทั่วไป ปีการศึกษา 2516 จากโรงเรียนรัฐบาลสหศึกษาใน ส่วนกลาง² 3 โรงเรียน และจากโรงเรียนรัฐบาลสหศึกษาใน ส่วนภูมิภาค³ 3 โรงเรียน เท่านั้น จึงรายชื่อ ต่อไปนี้

1. โรงเรียนบางกะปิ
2. โรงเรียนสุรบรรณวิทยาคม
3. โรงเรียนสิงหราชพิทยาคม
4. โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
5. โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล
6. โรงเรียนทาคีใหญ่วิทยาลัย

2. การวิจัยนี้ ศึกษาเฉพาะลักษณะบุคลิกภาพ 16 ลักษณะ ที่สุวรรณา ญาณวงศ์ และคณะ⁴ แปลมาจากแบบสำรวจบุคลิกภาพคาดีฟอ์เนียบ ไฮโคคอกจิกัด อินเวนทอรี :

²ดูรายละเอียดจังหวัดต่าง ๆ ในส่วนกลางที่ภาคผนวกหน้า 107.

³ดูรายละเอียดจังหวัดต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคที่ภาคผนวกหน้า 107.

⁴สุวรรณา ญาณวงศ์ และคณะ, แบบสำรวจบุคลิกภาพทั่วไป (แปลและดัดแปลง จากแบบสำรวจบุคลิกภาพ The California Psychological Inventory ของ Harrison G. Gough; แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

ซีพีไอ (California Psychological Inventory - C P I) ของแฮริสัน จี. กัฟ (Harrison G. Gough) เท่านั้น

3. ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการวิจัยนี้ หมายถึง เฉพาะคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนตลอดปี ปีการศึกษา 2515 ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คำตอบที่ได้จากการตอบแบบสำรวจบุคลิกภาพของตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นความรู้สึกที่แท้จริงและตรงกับสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบ

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ถือว่าเป็นตัวแทนที่ดี เพราะได้มาโดยวิธีสุ่มซึ่งทุกคนมีโอกาสได้รับเลือกเท่า ๆ กัน

3. ผู้วิจัยถือว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ใช้หลักสูตรและระเบียบการวัดผลของกระทรวงศึกษาธิการเหมือนกันทุกประการ ดังนั้นคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนตลอดปีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2515 ของกลุ่มตัวอย่าง ถือว่าเชื่อถือได้

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ผลการวิจัยอาจเกิดความไม่สมบูรณ์ได้เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสำรวจอาจไม่อยู่ในสภาพพร้อมที่จะตอบ เช่น หิวหรือไม่สบาย ซึ่งผู้วิจัยไม่อาจทราบได้ นอกจากนี้ยังอาจเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น ความแตกต่างของเวลา สภาพห้องที่ทำการทดสอบของแต่ละโรงเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนตลอดปีจากข้อสอบของแต่ละโรงเรียน ไม่ได้มาจากข้อสอบชุดเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นผลทำให้เกิดความไม่สมบูรณ์ของการวิจัยได้

3. การวิจัยนี้ผู้วิจัยไม่ได้ควบคุมตัวแปรเกินอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อการวิจัย เช่น ฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง อาชีพของบิดามารดา ทัศนคติ ความรู้ และเชาวน์ปัญญา เป็นต้น

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ที่วัดด้วยแบบสำรวจบุคลิกภาพที่ สุวรรณภา ฤกษ์วงศ์ และคณะแปลและดัดแปลงมาจากแบบสำรวจบุคลิกภาพคาลิฟอร์เนีย ไฮโด ลอกจิตัล อินเวนทอรี (California Psychological Inventory) ของแฮร์ริสัน จี. กัฟ (Harrison G. Gough) ซึ่งมี 16 ลักษณะดังนี้

1. การมีอำนาจเหนือผู้อื่น (Dominance) ใช้อักษรย่อ Do

บุคลิกภาพค่านนี้หมายถึงองค์ประกอบของความสามารถในการเป็นผู้นำ และมีความคิดริเริ่ม เมื่ออยู่ในกลุ่ม ถ้าได้คะแนนในลักษณะนี้สูง แสดงว่าเป็นบุคคล ก้าวร้าว มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการชักจูงผู้อื่น เป็นตัวของตัวเอง และมีลักษณะเป็นผู้นำ ถ้าได้คะแนนในลักษณะนี้ต่ำ แสดงว่าเป็นคนเงิบบ กิ๊งซ่า ทำซ่า หลีกเลียงสถานการณ์ตึงเครียด หลีกเลียงการตัดสินใจ และไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ความสามารถที่จะบรรลุถึงสถานภาพ (Capacity for Status) ใช้

อักษรย่อ Cs

บุคลิกภาพค่านนี้บ่งถึงความสามารถของบุคคลที่จะบรรลุถึงตำแหน่งหน้าที่ใน อนาคต ถ้าได้คะแนนในลักษณะนี้สูง แสดงว่าเป็นคนที่มีความทะเยอทะยาน ว่องไว มี

ประสิทธิภพในการสื่อสารกับคนอื่น และมีความสนใจกว้างขวาง ถ้าใครคะแนนต่ำแสดง
ว่าเป็นคนเฉื่อยชา ซ้ำซาก ความวิตกกังวลและความสนใจไม่กว้างขวาง และรู้สึกอึดอัด
ใจเวลาเข้าสังคม

3. การเข้าสังคม (Sociability) ใช้อักษรย่อ S_y

บุคลิกภาพด้านนี้บ่งถึงการที่บุคคลชอบเข้าสังคม ชอบพบปะคน ชอบมีส่วนร่วม
ในสังคม ถ้าใครคะแนนสูง แสดงว่าผู้นั้นชอบเข้าสังคม ชอบการแข่งขัน มีความมั่นใจ เป็น
ตัวของตัวเอง ถ้าใครคะแนนต่ำ แสดงว่าเป็นคนที่อยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่นทั้งในด้านการกระทำ
และความคิดเห็น

4. การวางตัวในสังคม (Social presence) ใช้อักษรย่อ S_p

บุคลิกภาพด้านนี้บ่งถึงลักษณะท่าทาง และความเชื่อมั่นในตนเองทั้งในทาง
ส่วนตัวและในสถานการณ์ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ถ้าใครคะแนนสูง แสดงว่าเป็นคนฉลาด
กระตือรือร้น มีจินตนาการกว้างขวาง พุกแกว ถ้าใครคะแนนต่ำ แสดงว่าเป็นบุคคลที่ลังเล
ในการตัดสินใจ และไม่มีความคิดเป็นของตัวเอง

5. การยอมรับตนเอง (Self acceptance) ใช้อักษรย่อ S_a

บุคลิกภาพด้านนี้บ่งถึงคุณค่าในตัวบุคคล การยอมรับตนเอง ความสามารถในการ
ที่จะคิดและทำอย่างอิสระ ถ้าใครคะแนนสูง แสดงว่าเป็นคนฉลาด กล้าพูด กล้าวาง
เขาตนเองเป็นที่ตั้ง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าใครคะแนนต่ำ แสดงว่าเป็นคนที่ต้อง
พึ่งคนอื่น ชอบโทษตนเอง ไม่มองไว และมีความสนใจอยู่ในวงแคบ

6. ความรู้สึกว่าคุณเองมีความเป็นอยู่ดี (Sense of well being) ใช้อักษร

ย่อ W_b

บุคลิกภาพด้านนี้บ่งถึงลักษณะของบุคคลที่ไม่ค่อยมีความวิตกกังวล ไม่ช่างบน
ถ้าใครคะแนนสูง แสดงว่าเป็นคนตื่นตัวอยู่เสมอ มีความทะเยอทะยาน มองไว และเป็นคน
ที่ทำงานเพื่องาน ถ้าใครคะแนนต่ำ แสดงว่าไม่มีความทะเยอทะยาน เป็นคนระมัดระวัง
และกล่าวคำขอโทษอยู่เสมอ

7. ความรับผิดชอบ (Responsibility) ใช้อักษรย่อ Re

บุคลิกภาพคนหนึ่งถึงลักษณะของบุคคลที่เชื่อถือได้ มีความเข้าใจในกิจการงาน เป็นคนที่รู้จักบาปบุญคุณโทษ ถ้าใครคะแนนสูง แสดงว่าเป็นคนที่ชอบวางแผนก่อนลงมือทำงาน มีความรับผิดชอบ ละเอียครอบคอบ พึ่งตนเอง และเกรงกลัวต่อบาป ถ้าใครคะแนนต่ำ แสดงว่าเป็นคนยังไม่ถึงวุฒิภาวะ เจ้าอารมณ์ เกียจคร้าน เป็นคนมีความคิดเปลี่ยนแปลงง่าย ไม่น่าเชื่อถือ

8. การควบคุมตนเอง (Self Control) ใช้อักษรย่อ sc

บุคลิกภาพคนหนึ่งถึง รัศมีความพอดีของการควบคุมตนเอง การเป็นคนไม่ทำอะไรตามอารมณ์ หรือถือตนเองเป็นที่ตั้ง ถ้าใครคะแนนสูง แสดงว่าเป็นคนเยือกเย็น สุขุม อ่อนน้อม ซื่อสัตย์ มีความเกรงกลัวต่อบาป เข้มงวดในงานของตนเอง และในการคาดหวัง เกี่ยวกับงานของคนอื่น ถ้าใครคะแนนต่ำ แสดงว่าเป็นคนทำอะไรตามอารมณ์ ทุ่มเทง่าย ถือตนเองเป็นที่ตั้ง ก้าวร้าว และเป็นคนเห็นแก่ตัว

9. ความอดทน (Tolerance) ใช้อักษรย่อ To

บุคลิกภาพคนหนึ่งถึงลักษณะของบุคคลที่เป็นที่ยอมรับของสังคม มีความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อ และทัศนคติของสังคม เป็นคนไม่เขมงวด ถ้าใครคะแนนสูง แสดงว่าเป็นคนอดทน มีความคิดแจ่มชัด มีความสามารถทางสมอง มีความสามารถในการใช้ภาษาสูง และมีความสนใจกว้างขวาง ถ้าใครคะแนนต่ำก็เป็นคนมีลักษณะในทางตรงข้าม ขาดระแวง

10. การสร้างความประทับใจให้กับผู้อื่น (Good impression) ใช้อักษรย่อ Gi

บุคลิกภาพคนหนึ่งถึงลักษณะของบุคคลที่สามารถสร้างความประทับใจให้เกิดขึ้น มีความพะวงกับปฏิกริยาของผู้อื่นที่มีต่อตน ถ้าใครคะแนนสูง แสดงว่าเป็นคนที่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ช่วยเหลือ ชอบสังคม มีความพะวงในการสร้างความประทับใจแก่ผู้อื่น และมีความขยัน ถ้าใครคะแนนต่ำ แสดงว่าเป็นคนเก็บกด ระวังระวัง ไม่ทำตัวสนิทสนมกับผู้อื่น ถือตนเองเป็นที่ตั้ง โดยไม่สนใจความต้องการของผู้อื่น

11. ลักษณะที่พบในคนส่วนมาก (Communality) ใช้อักษรย่อ Cm

บุคลิกภาพด้านนี้บ่งถึงระดับที่บุคคลจะสามารถตอบคำถามใดก็ตามที่บุคคลส่วนมากตอบ ถ้าใครคะแนนสูง แสดงว่าเป็นคนเชื่อถือได้ มีวาทะศิลป์ ฟังพาได้ มีความจริงใจ ออกทนข้อสงสัย และรู้จักบาปบุญคุณโทษ มีสามัญสำนึกและการตัดสินใจที่ดี ถ้าใครคะแนนต่ำ แสดงว่าไม่มีความออกทน เปลี่ยนแปลงง่าย ซ้ำเติม ไม่มีสมาธิ มีความขัดแย้งและมีปัญหาภายในตัวเอง

12. สัมฤทธิ์ผลที่เกิดจากการทำตามผู้อื่น (Achievement via conformity) ใช้อักษรย่อ Ac

บุคลิกภาพด้านนี้บ่งถึงลักษณะความสนใจและแรงจูงใจที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จ เมื่อปฏิบัติตามกลุ่ม ถ้าใครคะแนนสูง แสดงว่าเป็นคนที่มีความสามารถ มีความรับผิดชอบมั่นคง จริงใจ ซื่อสัตย์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ถ้าใครคะแนนต่ำ แสดงว่าเป็นคนคือร้อน ไม่มีความมั่นคง ปลอดภัยทางใจ และมองชีวิตการงานของตนในแง่ร้าย

13. สัมฤทธิ์ผลที่เกิดจากความเป็นตัวของตัวเอง (Achievement via independence) ใช้อักษรย่อ Ai

บุคลิกภาพด้านนี้บ่งถึงลักษณะ ความสนใจและแรงจูงใจที่จะช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในทุกสภาพการณ์ที่ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตน ถ้าใครคะแนนสูง แสดงว่ามีความพร้อมทางบุคลิกภาพ เป็นคนเข้มแข็ง มีอำนาจเหนือผู้อื่น เห็นการณ์ไกล ฟังตนเองได้ มีความฉลาด และสามารถตัดสินใจด้วยตนเอง ถ้าใครคะแนนต่ำ แสดงว่ามีความกระวนกระวาย ไม่มีความพอใจ ที่มีอยู่ใต้อำนาจผู้อื่น และไม่เข้าใจตนเอง

14. ประสิทธิภาพทางสมอง (Intellectual efficiency) ใช้อักษรย่อ Ie

บุคลิกภาพด้านนี้บ่งถึงระดับประสิทธิภาพทั้งด้านส่วนตัวและสมอง ซึ่งมีอยู่ในแต่ละบุคคล ถ้าใครคะแนนสูง แสดงว่าเป็นคนมีความคิดกระจ่างแจ้ง มีความสามารถ ฉลาด มีความตื่นตัวในการงาน วางแผนก่อนทำงาน ถ้าใครคะแนนต่ำ แสดงว่าเป็นคนสับสน ไม่มีความกระตือรือร้น ทำตามประเพณีนิยมและขาดการควบคุมตนเอง

15. ความยืดหยุ่นได้ (Flexibility) ใช้อักษรย่อ Fx

บุคลิกภาพที่หนึ่งถึงลักษณะของบุคคลที่จะสามารถปรับตัวได้ทั้งในด้านความคิดและพฤติกรรมทางสังคม ถ้าได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นคนชอบเผชิญภัย มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอารมณ์ขัน ถ้าได้คะแนนต่ำ แสดงว่าเป็นคนระมัดระวัง มีความกังวลใจ เข้มงวด ทำตามระเบียบแบบแผนที่วางไว้

16 ความมีลักษณะของหญิง (Femininity) ใช้อักษรย่อ Fe

บุคลิกภาพที่หนึ่งถึงลักษณะความสนใจของเพศหญิงและเพศชาย ถ้าได้คะแนนสูง แสดงว่ามีความสนใจเป็นผู้หญิง ออกทน อ่อนโยน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเกรงกลัวต่ออาป ถ้าได้คะแนนต่ำ แสดงว่าเป็นคนหัวแข็ง มีความสนใจเป็นผู้ชาย เป็นคนตรงไปตรงมา เป็นคนทนความล่าช้าและความดงเลไม่ได้อ

ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและความสำเร็จในการเรียน ซึ่งแสดงออกให้เห็นโดยคะแนนสอบ สำหรับการวิจัยนี้ หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนตลอดปีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2515 ที่ได้จากการวัดผลตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนอยู่จริงและมีชื่ออยู่ในบัญชีเรียกชื่อของโรงเรียน

โรงเรียนรัฐบาลศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่มีทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงเรียนรวมกัน และเป็นโรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการตั้งและดำรงอยู่ด้วยเงินงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่มัธยมต้นเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเปิดสอนทั้ง 3 แผนก คือ แผนกวิทย์ แผนกศิลป์ และแผนกทั่วไป

ส่วนกลาง หมายถึง จังหวัดต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในภาคกลาง และสำหรับการวิจัยนี้กำหนดเอาจังหวัดพระนครและธนบุรีเป็นตัวแทน

ส่วนภูมิภาค หมายถึง จังหวัดต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ สำหรับการวิจัยที่กำหนดเอาจังหวัดเชียงใหม่ ที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ จังหวัดสกลนคร ซึ่งตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดสงขลา ซึ่งตั้งอยู่ในภาคใต้ เป็นตัวแทน

โรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลาง หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลสหศึกษาที่มีชั้นเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเปิดสอนทั้งแผนกวิทย์ แผนกศิลป์ และแผนกทั่วไป ตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครและธนบุรี สังกัดกองโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้แก่ โรงเรียนสุวรรณศรวิทยาคม โรงเรียนบางกะปิ และโรงเรียนสิงหราชพิทยาคม

โรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลสหศึกษาที่มีชั้นเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเปิดสอนทั้งแผนกวิทย์ แผนกศิลป์ และแผนกทั่วไป ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสกลนคร และจังหวัดสงขลา สังกัดกองโรงเรียนมัธยมส่วนภูมิภาค กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้แก่ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล และโรงเรียนหาคีใหญ่วิทยาลัย